کد خبر: ۴۵۸۲۴۰
شنبه ۱۹ شهریور ۱۴۰۱ ۱۳:۱۸

اقتصاد دانش‌بنیان و بومی‌سازی تکنولوژی؛ استراتژی جدید صنایع معدنی راشا

شرکت کاوشگران صنایع معدنی راشا با سهامداری تعدادی از شرکت‌های بزرگ معدنی و صنایع معدنی کشور و با محوریت شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات تاسیس شده است.

به گزارش خبرنگاران گروه صنعت و تجارت گزارش خبر، شرکت کاوشگران صنایع معدنی راشا با هدف تقویت اقتصاد دانش‌بنیان و اقتصاد مقاومتی، توسعه و بومی‌سازی تکنولوژی و رفع نیازمندی‌های فناورانه در زنجیره آهن و فولاد تاسیس شده و توانسته مجوز دانش‌بنیانی را نیز بدست آورد. برای اطلاع از آخرین وضعیت فعالیت‌ها، اهداف و برنامه‌ها و چشم‌انداز شرکت کاوشگران صنایع معدنی راشا با مقداد ملکی مدیرعامل این شرکت گفت‌وگو کرده ایم.

متن کامل این گفت‌وگو به شرح زیر است:

شرکت راشا در چه سالی تاسیس شد و هدف از تاسیس آن چه بود؟ سهامداران آن کدام شرکت‌ها هستند؟

هفت مجموعه از شرکت‌های بزرگ فعال در حوزه معدن و صنایع معدنی با محوریت شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات، در راستای تحقق گام دوم انقلاب و با اعتقاد به اینکه پیشرفت و توسعه پایدار کشور در گرو توسعه صنایع مادر از جمله زنجیره آهن و فولاد است و در راستای تقویت اقتصاد دانش‌بنیان و اقتصاد مقاومتی، توسعه و بومی‌سازی تکنولوژی و رفع نیازمندی‌های فناورانه این حوزه، در سال ۱۳۹۸ شرکت کاوشگران صنایع معدنی راشا را تاسیس کردند که به لطف خدا و تلاش همکاران، در سال جاری مجوز دانش‌بنیانی از معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری برای شرکت اخذ شد.

نسبت مشارکت سهامداران به این صورت است: شرکت معدنی و صنعتی گل گهر ۲۴%، شرکت سنگ آهن گهرزمین ۲۰%، شرکت معدنی و صنعتی چادرملو ۱۵%، شرکت آهن و فولاد ارفع ۱۳%، شرکت معدنی و صنعتی صبانور ۱۳%، شرکت فولاد خراسان ۱۰%، شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات ۵%.

شرکت راشا در حال حاضر بیشتر در چه حوزه‌های معدنی و صنایع معدنی فعال است و مهمترین پروژه‌های در دست اجرای آن کدامند؟

حوزه فعالیت شرکت راشا عملا تمامی زنجیره تولید فولاد از معدن تا محصول نهایی است و در این راستا دپارتمان‌های تخصصی با عناوین “فرآیندهای تولید و مدیریت پسماندهای حاصل”، “محیط زیست و انرژی” و “هوشمندسازی و توسعه فناوری‌های نوین” در حوزه پژوهش و توسعه تکنولوژی در شرکت شکل گرفته و مشغول فعالیت هستند.

اما از آنجایی که رسالت اصلی راشا شناسایی و حل چالش‌های کلان زنجیره تولید آهن و فولاد از طریق توسعه، بومی‌سازی و سپس تجاری‌سازی تکنولوژی است، تمرکز بیشتر فعالیت‌های شرکت بر چالش‌های کلان زنجیره نظیر فرآوری سرباره‌های کوره‌های قوس الکتریکی، پرعیارسازی و استفاده از سنگ آهن‌های کم و بدعیار غیرمگنتیتی (هماتیتی) و همچنین بازیافت و استحصال عناصر ارزشمند از پسماندهای زنجیره تولید آهن و فولاد نظیر انواع لجن‌ها، غبارها، باطله‌ها و شورابه‌ها و … قرار داده شده و خوشبختانه دستاوردهای باارزشی نیز تاکنون داشته‌ایم که از جمله آنها توسعه تکنولوژی احداث خطوط فناورانه فراوری سرباره کوره‌های قوس الکتریکی به شیوه‌ای کاملا اقتصادی و سازگار با محیط زیست است و عملا صددرصد سرباره برای کاربردهای مختلف، فرآوری و مورد استفاده قرار می‌گیرد که مصداق تحقق تولید بدون پسماند است. از دیگر دستاوردهای راشا توسعه تکنولوژی روش‌های نوین آهن‌سازی مرسوم به نسل سوم است که با اصل بهره‌گیری از روش احیای کامل در دمای نیمه جامد و تولید مستقیم آهن از گستره‌ای از کانی‌های کم‌عیار است که در مرحله اجرایی در مقیاس آزمایشگاهی و نیمه‌صنعتی قرار دارد.

علاوه بر موارد اشاره شده، راشا با نگاه به آینده و با اتکا به ابزارهای تخصصی آینده‌پژوهی، پروژه‌هایی تخصصی و بزرگ با هدف هوشمندسازی خطوط تولید را آغاز کرده که از مصادیق آنها پروژه‌های هوشمندسازی مدارهای آسیاکنی کارخانه‌های گندله‌سازی و هوشمندسازی فرآیند تولید مذاب در کوره‌های قوس الکتریکی با هدف بهینه‌سازی مصارف و افزایش قابلیت تولید است.

همچنین تدوین راهبرد تحقق معدنکاری و فولاد سبز منطبق با شرایط فنی، اقتصادی و اقلیمی برای هر منطقه از کشور نیز از دیگر پروژه‌های شاخص در دست اجرای راشا است.

چشم‌انداز و ماموریت شرکت راشا به چه صورت تعریف شده است؟

ماموریت یا فلسفه وجودی شرکت راشا «کاوش فرصت‌ها و چالش‌های فناورانه و ارائه راهکارهای پیش‌دستانه، نوآورانه و ارزش‌آفرین، ازطریق ایجاد شبکه‌های توانمند تخصصی و توسعه و تجاری‌سازی فناوری در معدن و صنایع معدنی» تعیین شده و چشم‌انداز راشا «مرجع توسعه فناوری‌های معدن و صنایع معدنی با تمرکز بر زنجیره آهن و فولاد کشور» است که امیدواریم با برنامه‌ریزی‌های انجام شده و حمایتی که صورت می‌گیرد شاهد رسیدن به این اهداف باشیم. در راستای تحقق ماموریت، شرکت راشا اقدام به ایجاد مرکز نوآوری کرده و موفق به اخذ مجوز شتاب‌دهنده دانش‌بنیان تخصصی معدن و صنایع معدنی از معاونت علمی ریاست جمهوری شده است.

در مجموع از آنجایی که هدف کلان راشا تجاری‌سازی دستاوردهای دانش بنیان است، در سال جاری با استفاده از نتایج پژوهش‌های عملیاتی، سه شرکت تخصصی در زیرمجموعه راشا در حوزه‌های فرآوری پسماندهای زنجیره آهن و فولاد، هوشمندسازی فرآیندهای تولید و نیز بهینه‌سازی تجهیزات و خطوط تولید، در راستای افزایش بهره‌وری تولید، تاسیس شده‌اند و عملا ایجاد کسب‌وکارهای تخصصی به عنوان بازوهای اصلی تحقق تولید دانش‌بنیان محقق شده است و انشاالله این روال در راشا ادامه‌دار خواهد بود.

با توجه به ضعیف بودن ارتباط بین صنعت و دانشگاه در ایران، شرکت راشا چه برنامه‌هایی برای تقویت این ارتباط دارد؟
ضعیف بودن ارتباط صنعت و دانشگاه موضوعی است که علت آن نبود سازوکارهای صحیح این ارتباط بوده است و طبیعی است نمی توان انتظار داشت دانشگاه و صنعت بدون هیچ حلقه واسطی به هم متصل شوند که اصولا هیچ جای دنیا چنین اتفاقی نیفتاده است. تشکیل شرکتی مثل راشا خود اقدام مثبت و موثری بوده که می‌تواند ارتباط صنعت و دانشگاه را در مجرایی صحیح برقرار کند. اکوسیستم پژوهش کشور که در راس آن دانشگاه قرار دارد، نیاز دارد تا به طرز صحیحی برای ارزش‌آفرینی در صنعت هدایت شود و راشا به عنوان نماینده معادن و صنایع معدنی بزرگ کشور با استفاده از ابزار شبکه‌سازی تخصصی این نقش را تا حدود قابل قبولی به عهده گرفته و خوشبختانه در برخی پروژه‌های کاربردی، این شرکت به خوبی از ظرفیت‌های دانشگاه استفاده کرده است. همچنین همانگونه که قبلا نیز گفته شد، با اخذ مجوز شتابدهنده تخصصی دانش‌بنیان در حوزه معدن و صنایع معدنی توسط راشا، قطعا منجر به تقویت ارتباط شرکت راشا به عنوان نماینده معادن و صنایع معدنی و دانشگاه‌ها و اکوسیستم پژوهش کشور خواهد شد.
وضعیت فناوری در بخش معدن و صنایع معدنی ایران چطور است و بیشتر در کدام بخش‌ها دچار ضعف و نیازمند ارتقا هستیم؟ آیا شرکت‌ها به اندازه کافی در زمینه فناوری و پژوهش سرمایه‌گذاری می‌کنند؟
اگر بخواهیم واقع‌بین باشیم باید بپذیریم معدن و صنایع معدنی در بهترین شرایط مصرف‌کننده فناوری‌های دست‌چندمی بوده و هستند و متاسفانه در زمینه بهره‌گیری از فواید لبه فناوری‌های عملیاتی شده، تقریبا جایگاهی نداریم اما این نکته به خوبی از حدود دو سال قبل در راشا شناسایی شده و طی پروژه بزرگی با عنوان آینده‌پژوهی و رصد فناوری با هدف تدوین پروفایل تکنولوژی و تعیین اولویت‌های پر کردن فاصله تکنولوژی موجود و ایجاد یک نقشه راه برای ارتقای فناوری‌های قابل استفاده در بخش‌های معدن و صنایع معدنی، در دستورکار قرار گرفته که خوشبختانه این پروژه در بخش معدن به اتمام رسیده و به زودی برای سایر بخش‌های زنجیره نیز اجرایی خواهد شد.
ما معتقدیم در گام اول باید استفاده‌کننده هوشمندی، از فناوری‌های در دسترس باشیم و نه صرفا بازار و شرکت‌های خارجی، پوشش فناوری صنایع ما را جهت‌دهی کنند و در مرحله بعدی سعی در ورود به حوزه توسعه و بومی‌سازی تکنولوژی داشته باشیم.
در مورد سرمایه‌گذاری نیز وضعیت کنونی کشور مطلوب نیست و متاسفانه شاهدیم سرمایه‌گذاری‌های بزرگ نیز همگی در راستای تکثیر تکنولوژی‌های قدیمی با بهره‌وری پایین است که راشا سعی دارد بتواند به عنوان تصمیم‌ساز جهت هدایت سرمایه‌گذاری‌ها و طرح‌های توسعه به سوی ارتقای فناوری‌های موجود ایفای نقش نماید. از مصادیق این بخش، توسعه تکنولوژی آهن‌سازی نسل سوم و تدوین راهبرد تحقق معدنکاری و فولاد سبز کشور را می‌توان نام برد.
دولت باید چه حمایت‌هایی از ارتقای فناوری در بخش معدن و صنایع معدنی کند؟
به نظر ما بالاترین حمایت دولت در مرحله اول سیاست‌گذاری صحیح است. متاسفانه سیاست‌گذاری برای حوزه آهن و فولاد کشور فقط کمّی (مقداری) بوده و الان زمان آن است که شاهد سیاست‌گذاری‌های کیفی باشیم.
طبیعتا وقتی هدف‌گذاری صرفا کمّی است، قرار است فقط شاهد تکثیر تکنولوژی‌های تکراری در کشور باشیم که متاسفانه هستیم و اگر بخواهیم شاهد ارتقای تکنولوژی و افزایش ارزش افزوده باشیم ضروری است تجدیدنظری در سیاست‌گذاری‌های کلان شود.
آیا برنامه‌ای هم برای ارتباط با مراکز فناوری و پژوهشی خارجی در بخش معدن و صنایع معدنی دارید؟
ارتباط با مراکز فناوری و پژوهشی و حتی شرکت‌های ارائه دهنده تکنولوژی بسیار مهم و تعیین‌کننده است اما باید با یک سیاست صحیح در دستورکار قرار گیرد. متاسفانه تاکنون بیشتر ارتباطات با شرکت‌های خارجی با رویکرد تجاری بوده اما در راشا سعی در ایجاد فرهنگی داریم که ارتباط با مراکز ارائه‌دهنده تکنولوژی خارجی به صورتی کاملا هدفمند و با رویکرد توسعه و بومی‌سازی تکنولوژی‌های متناسب با شرایط فنی، اقتصادی و اقلیمی کشور باشد. به عنوان مثال در پروژه تدوین راهبرد معدنکاری و تولید فولاد سبز که قبلا نیز به آن اشاره شد در حال مذاکره و رایزنی با شرکت‌های پیشرو خارجی هستیم اما نه با آن رویکرد که تکنولوژی را به ما دیکته کنند بلکه با مطالعات دقیق و پژوهش بنیان به حوزه‌های نیاز دست یافته‌ایم و در راستای آن‌ها ارتباطات خود را با شرکت‌های خارجی آغاز کرده‌ایم.